

**“Improving Human-Bear Coexistence
Conditions in Municipality of Amyntaio”
LIFE15 NAT/GR/001108**

**C6. Production and dissemination of an Anti-
Poison First Aid Kit**

FINAL REPORT -UPDATED

Constantina Tsokana & Athanasios Tragos¹
¹Callisto Wildlife and Nature Conservation Society

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	2
Περίληψη	4
Abstract	6
1. Εισαγωγή.....	8
2. Το φαινόμενο της δηλητηρίασης και οι αιτίες του.....	10
3. Η έκταση/ένταση του φαινομένου	12
4. Ευρύτερες επιπτώσεις του φαινομένου.....	13
5. Τα χαρακτηριστικά των δηλητηριασμένων δολωμάτων	15
6. Οριζόντια μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος.....	16
7. Δηλητηρίαση ποιμενικών σκύλων.....	17
8. Περιοχή του έργου.....	18
9. Μεθοδολογία	20
10. Αποτελέσματα.....	21
11. Εκπαίδευση	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	32
Ευχαριστίες.....	45

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 Γίδα πιασμένη από λύκο.....	8
Εικόνα 2: Ελληνικά ποιμενικά των κτηνοτρόφων Ιωάννου από το Κλειδί Φλώρινας κρατούν "βαράνε στάμπα" την αρκούδα μακριά από το κοπάδι με τα πρόβατα- Ο Ιωάννου παίρνει φωτογραφία πάνω από το δένδρο (Φώτο: Δ. Ιωάννου).....	10
Εικόνα 3: Ελληνικός ποιμενικός θύμα δηλητηρίασης.....	11
Εικόνα 4: Περιστατικά δηλητηρίασης το διάστημα 2000-2016 (Πηγή: Ntemiri et al. 2018)	13
Εικόνα 5: Ελληνικοί ποιμενικοί και αλεπούδες θύματα δηλητηριασμένων δολωμάτων (Γ. Ηλιόπουλος).	14
Εικόνα 6: Τύποι δηλητηριασμένων δολωμάτων	16
Εικόνα 7: Χάρτης περιοχής έργου σε σχέση με τις Ζώνες Προστασίας & Διατήρησης (Α. Γιαννακόπουλος)	19
Εικόνα 8: Χάρτης κατανομής των περιοχών δωρεάς των AntiPoison Kit..	21
Εικόνα 9: Χάρτης ορίων Δημοτικών Διαμερισμάτων που πραγματοποιήθηκε δωρεά των AntiPoison Kit	22
Εικόνα 10: Χάρτης κατανομής των περιοχών δωρεάς των AntiPoison Kit σε σχέση με την πυκνότητα κτηνοτροφικής δραστηριότητας στους Δήμους Αμυνταίου και Φλώρινας.....	23
Εικόνα 11: Ποιμενικός ο απόλυτος και πολύτιμος συνεργάτης του κτηνοτρόφου	24
Εικόνα 12: Εκδήλωση στο Δημοτικό Διαμέρισμα Σκλήθρου -Δήμου Αμυνταίου για την εκπαίδευση των κτηνοτρόφων σε θέματα αντιμετώπισης δηλητηριάσεων για ΣΦΚ (Α. Τράγος).	29
Εικόνα 13: Εκδήλωση στο Δημοτικό Διαμέρισμα Πεδινού-Δήμου Αμυνταίου για την εκπαίδευση των κτηνοτρόφων σε θέματα αντιμετώπισης δηλητηριάσεων για ΣΦΚ (Α. Τράγος).	30
Εικόνα 14: Εκπαιδευτική συνάντηση στο ΔΣ του Αγροτικού Συνεταιρισμού Αιγοπροβατοτροφίας περιοχής Αμυνταίου για την επίδειξη του AntiPoison KIT (Γ. Τσακνάκης).	31

Εικόνα 15: Μήτκα Αλέκα-Λέχοβο Αμυνταίου (Α. Γιαννακόπουλος)	32
Εικόνα 16: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoisin ΚΙΤ στον κτηνοτρόφο και μέλος του ΔΣ του Αγροτικού Συνεταιρισμού Αιγοπροβατοτροφίας περιοχής Αμυνταίου & Πρόεδρο του τοπικού διαμερίσματος Βεγόρας κ. Αθανασιάδη Λάζαρο	40
Εικόνα 17: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoisin ΚΙΤ στον φύλακα του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών Βασιλή Παπαδόπουλου	41
Εικόνα 18: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoisin ΚΙΤ σε κτηνοτρόφους της Κέλλης, Αμυνταίου και Λιμνοχωρίου	42
Εικόνα 19: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoisin ΚΙΤ στον κτηνοτρόφο Νητσιόπουλο Βασίλειο & Χατζή Σίμο (Βεύη & Βαρικό Αμυνταίου)	43
Εικόνα 20: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoisin ΚΙΤ στον κτηνοτρόφο Βασίλη Γεωργίου Πελαργός-Αμυνταίου.	44
Εικόνα 21: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoisin ΚΙΤ στον κτηνοτρόφο Κοτσαρίδη Βενιζέλο Μανιάκι-Αμυνταίου.	44

Περίληψη

Η παρούσα αναφορά συντάχθηκε στο πλαίσιο του έργου «Βελτίωση των συνθηκών συνύπαρξης ανθρώπου-αρκούδας στο Δήμο Αμυνταίου» LIFE15 NAT/GR/001108» Δράση C6 και συγκεκριμένα: «C6 Παραγωγή και διανομή ενός κιτ πρώτων βοηθειών κατά της δηλητηρίασης -. Η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ελληνική επικράτεια ως μέσο κυρίως για την εξόντωση ζώων που προκαλούν ζημία στη φυτική και ζωική παραγωγή, αδέσποτων ζώων αλλά και ως τρόπος “επίλυσης” προσωπικών αντιδικιών είναι αρκετά εκτεταμένη. Η κρισιμότητα της κατάστασης επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κινήσει για το εν λόγω θέμα προδικαστική διαδικασία εναντίον της Ελλάδας (Παράβαση αριθ. 2013/4154). Πρόκειται για ένα εξαιρετικά σύνθετο πρόβλημα που πέρα από τις δραματικές επιπτώσεις που προκαλεί σε προστατευόμενα είδη και τη βιοποικιλότητα εν γένει, εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία, καθώς οι ουσίες που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή των δηλητηριασμένων δολωμάτων είναι εξαιρετικά τοξικές και στις πλείστες περιπτώσεις απαγορευμένες. Η πρακτική αυτή έχει επίσης αρνητικές επιπτώσεις και στις οικονομικές δραστηριότητες της υπαίθρου.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κτηνοτρόφοι είναι η απώλεια των σκύλων φύλαξης τους από δηλητηριάσεις και κυρίως από δηλητηριασμένα δολώματα. Η δηλητηρίαση ποιμενικών σκύλων είναι ένα κοινότατο φαινόμενο που παρουσιάζεται σε όλη την Ελλάδα επηρεάζοντας αρνητικά τις προσπάθειες για την επαναδιάδοση των ελληνικών ποιμενικών σκύλων και φυσικά την φύλαξη των κοπαδιών από επιθέσεις σαρκοφάγων.

Για τη μείωση και την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος αλλά και τη στήριξη των κτηνοτρόφων ένα κουτί πρώτων βοηθειών δημιουργήθηκε από την ομάδα του έργου και δωρίστηκε στους κτηνοτρόφους. Οι κτηνοτρόφοι σε περιοχές με συχνά προβλήματα δηλητηρίασης σκύλων, έλαβαν ένα κιτ πρώτων βοηθειών που περιέχει όλα τα απαραίτητα φάρμακα και τα σχετικά αναλύσιμα για τις πρώτες βοήθειες

της δηλητηρίασης των σκύλων φύλαξης κοπαδιών, στο πεδίο. Κατά τη διάρκεια εργασιών πεδίου για την υλοποίηση της δράσης (Μάρτιος 2018 – Δεκέμβριος 2021) πραγματοποιήθηκαν οι απαραίτητες ενέργειες που αφορούν την παραγωγή και διανομή ενός κιτ πρώτων βοηθειών κατά της δηλητηρίασης σκύλων φύλαξης κοπαδιών. Το παραπάνω πραγματοποιήθηκε σε άριστη συνεργασία με το Δήμο Αμυνταίου, την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας και τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Αιγοπροβατοτροφίας περιοχής Αμυνταίου. Συνολικά δωρίστηκαν 680 κιτ πρώτων βοηθειών σε 47 οικισμούς και πραγματοποιήθηκε και η σχετική επίδειξη στους κτηνοτρόφους και κυνηγούς των Δήμων Αμυνταίου και Φλώρινας σε ατομικές και κοινές εκπαιδευτικές συναντήσεις. Μέχρι σήμερα, 51 Antipoison Kit έχουν χρησιμοποιηθεί και έχουν σωθεί 25 Σκύλοι Φύλαξης Κοπαδιών και δύο (2) κυνηγετικοί σκύλοι.

Abstract

The present report was prepared under the framework of the Improving Human-Bear Coexistence Conditions in Municipality of Amyntaio" LIFE15 NAT/GR/001108» project Action C6 namely: " C6 Production and dissemination of an Anti-Poison First Aid Kit. The illegal use of poison baits is widespread in Greece as they are commonly used to kill animals that inflict damages to either livestock or agriculture, but also to kill stray animals and as a way of "solving" personal disputes. The European Commission has launched an infringement procedure against Greece for this matter (Case file 2013/4154), which just comes to confirm the severity of the problem. This is an extremely complex issue, which has dramatic impacts not only on protected species and biodiversity in general, but also entails a serious danger to public health as the substances used in the poison baits are acutely toxic and, in many cases, illegal. Furthermore, this practice also has negative impact in different rural economic activities.

One of the major problems faced by breeders is the loss of their guard dogs from poisoning and especially from poisoned baits. Poisoning of pastoral dogs is a very common phenomenon that occurs throughout Greece negatively affecting efforts to re-breed Greek shepherd dogs and of course to guard herds from carnivorous attacks. To reduce and address this problem and support the breeders a first aid kit was created by the project team and donated to the breeders. Breeders in areas with frequent dog poisoning problems received a first aid kit containing all the necessary medicines and related analyseable for first aid poisoning of herd-keeping dogs in the field.

During field work for the implementation of the action (March 2018 – December 2021) the necessary actions were carried out concerning the production and distribution of a first aid kit against the poisoning of herd guard dogs. This was carried out in excellent cooperation with the

Municipality of Amyntaio, the Decentralized Administration of Epirus - Western Macedonia Agricultural Cooperative of sheep and goat farming in the region of Amyntaio and the Hunting Federation of Macedonian and Thrace (Hunting Clubs of Amyntaio & Florina. A total of 680 first aid kits were donated at 47 villages & towns and the demonstration was held to the breeders and hunters at individual and joint training meetings.

1. Εισαγωγή

Ο κλάδος της κτηνοτροφίας είναι από τους δυσκολότερους τομείς εργασίας καθώς οι συνθήκες εργασίας έχουν μεταβληθεί αρκετά για τον παραγωγό τα τελευταία χρόνια (τιμές γάλακτος, ζωοτροφές, κλπ) ενώ κυρίως οι τιμές των προϊόντων δημιουργούν τα μεγαλύτερα προβλήματα. Παράλληλα με τα βασικά μεγάλα οικονομικά προβλήματα του κλάδου οι κτηνοτρόφοι καλούνται να αντιμετωπίσουν και τις ζημιές και τις απώλειες από τις επιθέσεις μεγάλων σαρκοφάγων στα κοπάδια τους.

Εικόνα 1. Γίδα πιασμένη από λύκο

Η διαχείριση του φαινομένου των απωλειών που υφίστανται οι παραγωγοί ζωικού κεφαλαίου (κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι) και ο περιορισμός της έντασης των συγκρούσεων με τα μεγάλα σαρκοφάγα (αρκούδα, λύκος) τόσο στην περιοχή του Δήμου Αμυνταίου όσο και την ευρύτερη περιοχή αλλά και στην κατανομή των μεγάλων σαρκοφάγων στην χώρα μας είναι ένα πολυπαραγοντικό φαινόμενο (δύσκολο να βρεθούν τα ζώα, δυσκολία στις αυτοψίες, διατήρηση των ζώων από την στιγμή της αναγγελίας μέχρι την αυτοψία των κτηνιάτρων του ΕΛΓΑ,

διαφύλαξη πειστηρίων και ενδείξεων κατασπάραξης, δήλωση της απώλειας, κλπ). Οι απώλειες κτηνοτροφικών ζώων ανά επίθεση εξαρτώνται από πολλές παραμέτρους και κυρίως από τις συνθήκες που επικρατούν κατά την επίθεση (π.χ ζώα ξεκομμένα από το υπόλοιπο κοπάδι), τον βαθμό και αποτελεσματικότητα της φύλαξης καθώς και την παρουσία και αποτελεσματικότητα των σκύλων φύλαξης (Ilioroulos et al. 2009). Η μέση απώλεια ανά επίθεση καθορίζει το ποσοστό κάλυψης των συνολικών επιθέσεων από το ασφαλιστικό σύστημα του ΕΛΓΑ.

Όταν τα επίπεδα της σύγκρουσης-απωλειών κτηνοτροφικών ζώων είναι μεγάλου βαθμού, δημιουργούνται κίνητρα αυτοδικίας και παράνομης θανάτωσης ζώων ιδιαίτερα με τη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων. Η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων αποτελεί μια εξαιρετικά επιβλαβή πρακτική για το περιβάλλον και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, ενώ συνιστά σοβαρή απειλή και για τη δημόσια υγεία, αφού μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή των κατοίκων και των επισκεπτών της περιοχής. Ειδικά, όσον αφορά στην άγρια πανίδα τόσο τα σαρκοφάγα είδη όσο και τα αρπακτικά πουλιά, η παράνομη χρήση και διασπορά δηλητηριασμένων δολωμάτων στη φύση αποτελεί μια από τις κυριότερες απειλές για την επιβίωσή τους στην Ελλάδα.

Εικόνα 2: Ελληνικά ποιμενικά των κτηνοτρόφων Ιωάννου από το Κλειδί Φλώρινας κρατούν "βαράνε στάμπα" την αρκούδα μακριά από το κοπάδι με τα πρόβατα- Ο Ιωάννου παίρνει φωτογραφία πάνω από το δένδρο (Φώτο: Δ. Ιωάννου)

Τέλος πρέπει να τονιστεί ότι το πιο σημαντικό πρόβλημα διατήρησης για τα πτωματοφάγα αρπακτικά στην Ελλάδα και κυρίως για τους γύπες αποτελεί η παράνομη χρήση και διασπορά δηλητηριασμένων δολωμάτων στη φύση.

2. Το φαινόμενο της δηλητηρίασης και οι αιτίες του

Η χρήση δηλητηριασμένου δολώματος (φόλας) στην ύπαιθρο αποτελεί ένα σύνθετο πρόβλημα στο οποίο εμπλέκονται και αλληλεπιδρούν διαφορετικές κοινωνικές ομάδες με διαφορετικά κίνητρα. Ταυτόχρονα αποτελεί μία παράνομη πράξη που βλάπτει σοβαρά τόσο έμμεσα όσο και

άμεσα το φυσικό περιβάλλον και τον άνθρωπο. Η καταδικαστέα αυτή πράξη έχει δύο βασικές κατηγορίες στόχευσης τα ζώα συντροφιάς και εργασίας αλλά και τα είδη της άγριας πανίδας. Η θανάτωση στην περίπτωση των ζώων συντροφιάς και εργασίας σχετίζεται με αντεκδικήσεις, προσωπικές διαφορές, κλπ μεταξύ των ιδιοκτητών των ζώων και των χρηστών γης σε μια δεδομένη περιοχή. Έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις αντεκδίκησης μεταξύ χρηστών γης εξαιτίας της σύγκρουσης για τη χρήση μιας περιοχής, είτε αγροτική χρήση, βόσκηση, θήρα ή άλλο.

Εικόνα 3: Ελληνικός ποιμενικός θύμα δηλητηρίασης

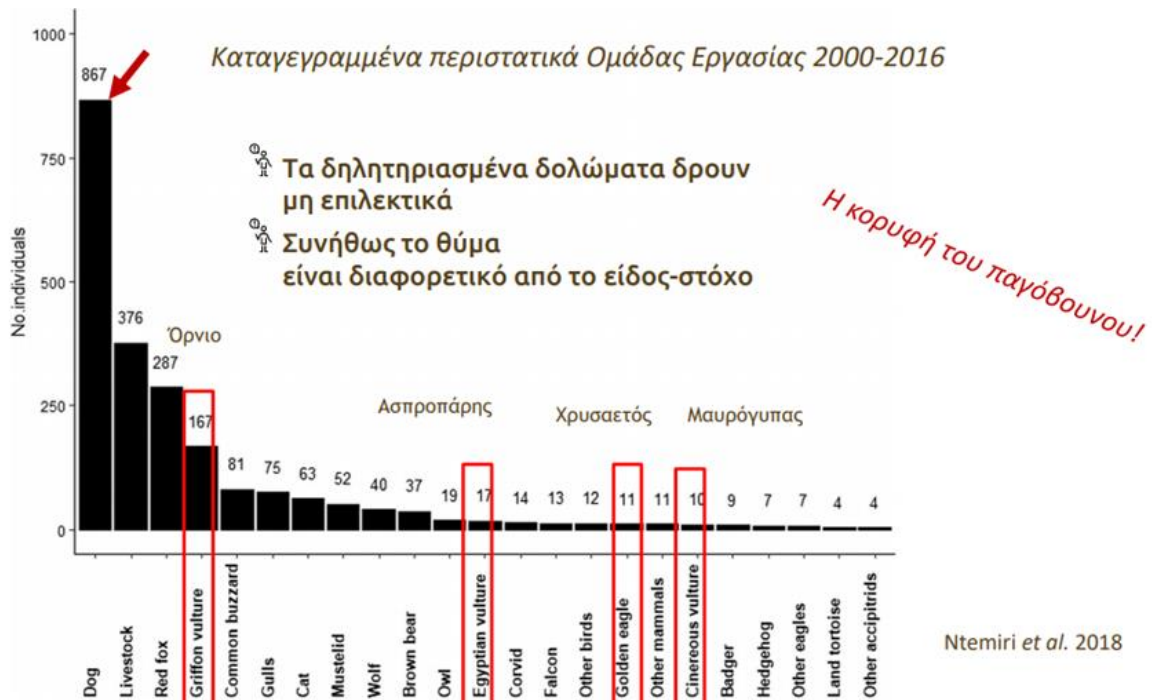
Η θανάτωση στην περίπτωση των ειδών της άγριας πανίδας (αρκούδα, λύκος, ασβός, αλεπού, κουνάβι)ως πράξη αυτοδικίας μετά από κάποια ζημιά που (πιθανώς) να έχουν προκαλέσει στην αγροτική παραγωγή είτε ως τρόπος αποφυγής τέτοιων ζημιών. Αξίζει να σημειωθεί ότι και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις υπάρχουν σοβαρές παράπλευρες απώλειες. Έχει αποδειχτεί επιστημονικά ότι η θανάτωση ειδών της άγριας πανίδας με δηλητήρια σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί «λύση» στο πρόβλημα των ζημιών στην αγροτική παραγωγή. Το πιθανότερο είναι πως στη θέση του ζώου που θα θανατωθεί, θα έρθουν άλλα ζώα που πιθανόν να συνεχίσουν να προκαλούν ζημιές.

Από την στιγμή που κάποιος ρίξει ένα δηλητηριασμένο δόλωμα στην ύπαιθρο είναι απρόβλεπτος ο κίνδυνος και η μαζικότητα κατανάλωσης από σημαντικά είδη , της άγριας πανίδας όπως σπάνιαψθηλαστικά, αρπακτικών πτηνών και ζώων εργασίας προκαλώντας σοβαρές και μαζικές απώλειες στους πληθυσμούς τους. Μέτρα όπως η χρήση ηλεκτροφόρου περίφραξης, οι απωθητήρες ήχου-φωτός, οι οπτικοί/συμπεριφορικοί φράκτες (fladry) και τα καλά εκπαιδευμένα Ελληνικά σκυλιά φύλαξης κοπαδιών μπορούν να κάνουν τα ζώα που προκαλούν ζημιές να αλλάξουν την συμπεριφορά των και σε βάθος χρόνου να μηδενιστούν ή έστω να μειωθούν σημαντικά οι ζημιές (Μερτζάνης 2018)

3. Η έκταση/ένταση του φαινομένου

Η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων πλήττει εμβληματικά είδη θηλαστικών της Ευρώπης, όπως την αρκούδα, το λύκο, το τσακάλι και το λύγκα αλλά και σημαντικά είδη αρπακτικών πτηνών, ιδιαίτερα τα πτωματοφάγα, όπως τους μαυρόγυπες, το γυπαετό (εκλιπών στην ηπειρωτική Ελλάδα), τα όρνια, τον ιδιαίτερα απειλούμενο ασπροπάρη. Πολύ σημαντικές είναι επίσης οι απώλειες σε κυνηγόσκυλα και σε τσοπανόσκυλα που ανήκουν σε παραδοσιακές αυτόχθονες φυλές, όπως ο Ελληνικός Ποιμενικός και ο Μολοσσός της Ηπείρου. Οι απώλειες αυτές έχουν αποτέλεσμα τα κοπάδια να μένουν χωρίς φύλαξη, κάτι που μπορεί

να επιφέρει την όξυνση του προβλήματος των ζημιών από αρκούδα ή λύκο, οδηγώντας έτσι σε ένα φαύλο κύκλο χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων. Από το 2000 έως το 2016 βρέθηκαν 2.183 δηλητηριασμένα ζώα στην ύπαιθρο, αριθμός που αντιστοιχεί σε ένα μικρό μέρος του αληθινού προβλήματος καθώς υπάρχουν πολλά περιστατικά τα οποία δεν είναι δυνατόν να καταγραφούν (Ntemiri et al. 2008).

Εικόνα 4: Περιστατικά δηλητηρίασης το διάστημα 2000-2016 (Πηγή: Ntemiri et al. 2018)

4. Ευρύτερες επιπτώσεις του φαινομένου.

Οι ευρύτερες επιπτώσεις του φαινομένου είναι οι εξής: α) Μη επιλεκτική πολλαπλασιαστική τοξική δράση: ένα δηλητηριασμένο δόλωμα μπορεί να σκοτώσει πολλά περισσότερα ζώα από αυτά που στοχεύει. Πληθώρα από μικρά και μεγάλα θηλαστικά αλλά και σπάνια αρπακτικά πουλιά πέφτουν κάθε χρόνο θύματα αυτής της πρακτικής, με αποτέλεσμα να μειώνονται δραματικά οι πληθυσμοί τους δημιουργώντας σοβαρό πρόβλημα για τα «κρίσιμωσ κινδυνεύοντα» και «κινδυνεύοντα» είδη της άγριας πανίδας. Για παράδειγμα, ένα μονάχα δηλητηριασμένο πτώμα μπορεί να σκοτώσει μια ολόκληρη αποικία από απειλούμενα πτωματοφάγα αρπακτικά πτηνά.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της μαζικής θανάτωσης στα στενά του Νέστου στις 22 Φεβρουαρίου 2012 που οδήγησε στην κατάρρευση της μεγαλύτερης μέχρι τότε εναπομείνασας αποικίας όρνιων στην ηπειρωτική Ελλάδα και στην Τοπική εξαφάνιση του Χρυσαιτού,

Εικόνα 5: Ελληνικοί ποιμενικοί και αλεπούδες θύματα δηλητηριασμένων δολωμάτων (Γ. Ηλιόπουλος).

β) Δευτερογενής δηλητηρίαση: η τοξική επίδραση των δολωμάτων μεταφέρεται στην τροφική αλυσίδα βιοσυσσωρευτικά, δηλαδή σε όλα τα επίπεδα του τροφικού πλέγματος όταν το δηλητηριασμένο θύμα καταναλωθεί από έναν άλλο οργανισμό, ο οποίος με τη σειρά του θα πεθάνει και θα καταναλωθεί από έναν άλλο και ούτω καθ' εξής. γ) Τα δηλητηριασμένα δολώματα και πτώματα αποτελούν για πολύ καιρό εστίες θνησιμότητας όταν δεν απομακρύνονται έγκαιρα. Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα δηλητηριασμένα δολώματα μπορούν να αποτελέσουν κίνδυνο και για την δημόσια υγεία. Αυτός είναι άλλωστε και ο κυριότερος λόγος για τον οποίο η χρήση τους διώκεται ποινικά μαζί φυσικά με το

γεγονός ότι μπορούν να αποτελέσουν την αιτία εξαφάνισης κάποιου από τα προστατευόμενα είδη της άγριας πανίδας (αρκούδα, λύκος, αρπακτικά πτηνά). Ο κίνδυνος για την δημόσια υγεία συνδέεται είτε με την απευθείας επαφή με τον άνθρωπο (φόδες παραφίνης που μοιάζουν με καραμέλες και κινούν τη περιέργεια των μικρών παιδιών) είτε διεισδύοντας στο έδαφος και στον υδροφόρο ορίζοντα και κατ' επέκταση στο πόσιμο νερό και στην τροφική αλυσίδα στο σημείο απόρριψης ή μέσω του τοξινωμένου νεκρού ζώου (Μερτζάνης 2018).

5. Τα χαρακτηριστικά των δηλητηριασμένων δολωμάτων

Οι πιο διαδεδομένοι τύποι δηλητηριασμένων δολωμάτων είναι:

- κομμάτια κρέατος, όπως συκώτι, λουκάνικο ή κομμάτι λίπους, εμποτισμένα με εγκεκριμένο ή συχνότερα παράνομο φυτοφάρμακο (στη πλειοψηφία εντομοκτόνα).

- ολόκληρα πτώματα παραγωγικών ζώων επικαλυμμένα με φυτοφάρμακο

- τυποποιημένα δηλητηριασμένα δολώματα με τη μορφή κάψουλας παραφίνης μεκυανιούχα άλατα

Οι ακόλουθες φωτογραφίες δείχνουν διαφορετικούς τύπους δηλητηριασμένων δολωμάτων: (α) κομμάτι κρέατος και λίπους, (β) κομμάτια συκωτιού εμποτισμένα, (γ) πτώμα οικόσιτου ραντισμένου με φυτοφάρμακο, (δ) κάψουλες παραφίνης με κυανιούχο κάλιο (Μερτζάνης 2018).

Εικόνα 6: Τύποι δηλητηριασμένων δολωμάτων

6. Οριζόντια μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος

Για τις ζημιές στον πρωτογενή τομέα παραγωγής (καλλιέργειες, κτηνοτροφία, μελισσοκομία):

- Χρήση κατάλληλων σκύλων φύλαξης κοπαδιών (τσοπανόσκυλα)
- Χρήση ηλεκτροφόρων περιφράξεων
- Ενισχύσεις/επιδοτήσεις των παραγωγών για την προμήθεια μέτρων πρόληψης (τσοπανόσκυλα, ηλεκτροφόρες περιφράξεις, fladry και άλλα)
- Κατάλληλος σταβλισμός των κτηνοτροφικών ζώων και μόνιμη επιτήρηση του κοπαδιού από βοσκό
- Βελτίωση του συστήματος αποζημιώσεων των ζημιών από τον ΕΛΓΑ
- Αύξηση της φυσικής λείας (άγρια οπληφόρα) των θηρευτών

Για τον ανταγωνισμό μεταξύ κοινωνικών ομάδων:

- Συστηματική φύλαξη των περιοχών ώστε να αποθαρρυνθούν παράνομες ενέργειες όπως είναι η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.
- Στείρωση των αδέσποτων σκύλων

-Καθεστώς εμπορίας φυτοφαρμάκων:

- Υποχρεωτική έκδοση συνταγολογίου για την αγορά φυτοφαρμάκων

- Πάταξη παράνομης διακίνησης μη εγκεκριμένων γεωργικών φαρμάκων (Μερτζάνης 2018)

7. Δηλητηρίαση ποιμενικών σκύλων.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παραγωγοί είναι η απώλεια των σκύλων φύλαξης τους από δηλητηριάσεις και κυρίως από δηλητηριασμένα δολώματα. Η δηλητηρίαση ποιμενικών σκύλων είναι ένα κοινότατο φαινόμενο που παρουσιάζεται σε όλη την Ελλάδα επηρεάζοντας αρνητικά τις προσπάθειες για την επαναδιάδοση των ελληνικών ποιμενικών σκύλων και φυσικά την φύλαξη των κοπαδιών από επιθέσεις σαρκοφάγων. Σύμφωνα με την Ntemiri et al. 2018, το χρονικό διάστημα 2012-2016 σε 286 γνωστά περιστατικά δηλητηρίασης ζώων εκτός αστικού περιβάλλοντος τα 116 αφορούσαν σε σκύλους φύλαξης κοπαδιών. Στην περιοχή της έργου σημαντικός αριθμός παραγωγών είχε χάσει σκυλιά από δηλητηριασμένα δολώματα.

Σύμφωνα με την προπαρασκευαστική δράση Α3 "Ταυτοποίηση - οριοθέτηση τομέων συγκρούσεων υψηλού κινδύνου μεταξύ ανθρώπων και αρκούδων" πραγματοποιήθηκαν ημι-δομημένες συνεντεύξεις (n=78) με ντόπιους βοσκούς για να διερευνηθεί η θνησιμότητα των ΣΦΚ που προκαλείται από δηλητηριασμένα δολώματα στην ΠΕ Φλώρινας και ειδικότερα στο Δήμο Αμυνταίου (n=41) και Δήμο Πρεσπών (n=37). Κατά την τελευταία δεκαετία, η πλειοψηφία των ερωτημένων βοσκών (65,4%) είχαν απώλειες ΣΦΚ λόγω δηλητηριασμένων δολωμάτων, με συνολικά 418 δηλητηριασμένα ΣΦΚ (Δήμος Αμυνταίου n=360) και Εθνικό Πάρκο Πρεσπών n= 58). Ο μέσος συνολικός αριθμός ΣΦΚ που χάθηκαν ανά κοπάδι ήταν 8,2 (εύρος=1-35). Τα χαμένα ΣΦΚ ανά περιστατικό κυμαίνονταν από 1 έως 9, με περιπτώσεις όπου κτηνοτρόφοι έχασαν όλα τα ΣΦΚ τους σε ένα περιστατικό.

Οι τρεις κύριες αιτίες της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, όπως ισχυρίζονται οι βοσκοί, ήταν: σκόπιμη δηλητηρίαση που σχετίζεται με αντιπαλότητες με κυνηγούς (32,3%), άλλες τοπικές διαφωνίες (18,5%) και τυχαία δηλητηρίαση κατά τη διάρκεια παράνομου ελέγχου αλεπούδων

(21,5%). Οι δηλητηριασμένοι τύποι δολώματος που αναφέρθηκαν κυρίως ήταν δηλητηριασμένα κομμάτια κρέατος (72,2%) και κάψουλες κυανίου (16,7%). Η εντατική χρήση δηλητηρίου μπορεί να έχει πολυεπίπεδες επιβλαβείς επιπτώσεις στους πληθυσμούς των καφέ αρκούδων και λύκων μέσω άμεσης θνησιμότητας (Πετρίδου Μ., Ψαραλέξη Μ και Γ. Μερτζάνης 2018).

8. Περιοχή του έργου

Ο Δήμος Αμυνταίου είναι δήμος της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης. Προέκυψε από την συνένωση των τριών προϋπαρχόντων Καποδιστριακών δήμων Αμυνταίου, Φιλώτα και Αετού και των τριών ανεξάρτητων καποδιστριακών Κοινοτήτων Λεχόβου, Νυμφαίου και Βαρικού. Η έκταση του νέου Δήμου είναι 599,6 Km² και ο πληθυσμός του 16.973 σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου είναι το Αμύνταιο και ιστορική έδρα το Νυμφαίο. Στην περιοχή μελέτης χωροθετούνται σημαντικοί φυσικοί οικότοποι και οικότοποι ειδών οι οποίοι συμπεριλαμβάνονται στο δίκτυο περιοχών NATURA 2000. Περιλαμβάνονται δύο κατηγορίες περιοχών: Οι «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (Special Protection Areas-SPA) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ, και «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (Site of Community Importance-SCI), όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

Ειδικότερα, οι περιοχές προστασίας είναι οι εξής:

Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ):

«Όρος Βόρας» με κωδικό GR 1240008 και συνολική έκταση 794,53 Km²

«Λίμνη Πετρών» με κωδικό GR 1340007 και συνολική έκταση 66,96 Km²

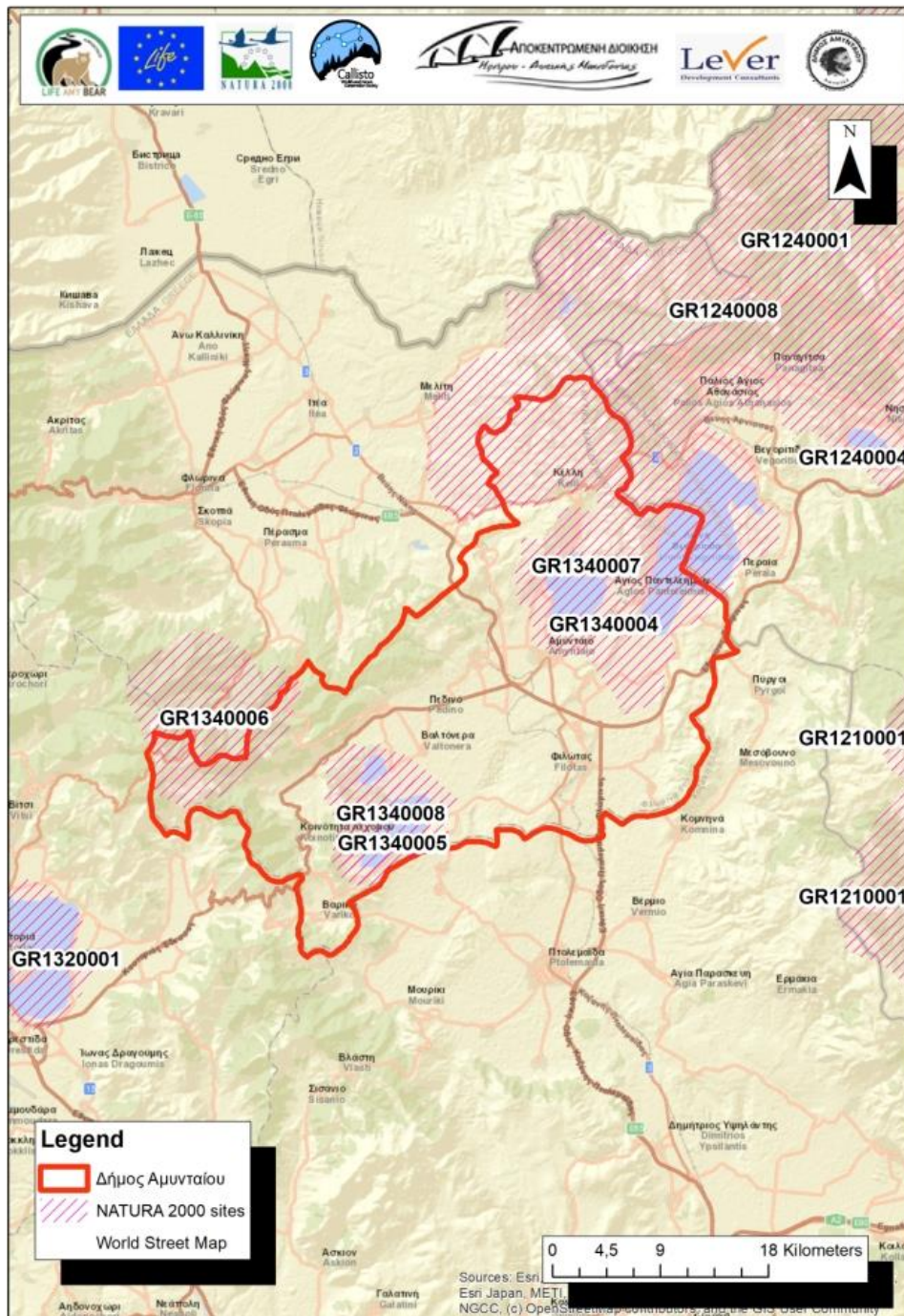
«Λίμνες Χειμαδίτιδα – Ζάζαρη» με κωδικό GR 1340008 και συνολική έκταση 51,93 Km²

Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ):

«Λίμνες Βεγορίτιδα – Πετρών» με κωδικό GR 1340004 και συνολική έκταση 82,02 Km²

«Λίμνες Χειμαδίτιδα-Ζάζαρη» με κωδικό GR 1340005 και συνολική έκταση 40,64 Km²

«Όρος Βέρνον-Κορυφή Βίτσι» με κωδικό GR 1340006 και συνολική έκταση 125,69 Km²

Εικόνα 7: Χάρτης περιοχής έργου σε σχέση με τις Ζώνες Προστασίας & Διατήρησης (Α. Γιαννακόπουλος)

9. Μεθοδολογία

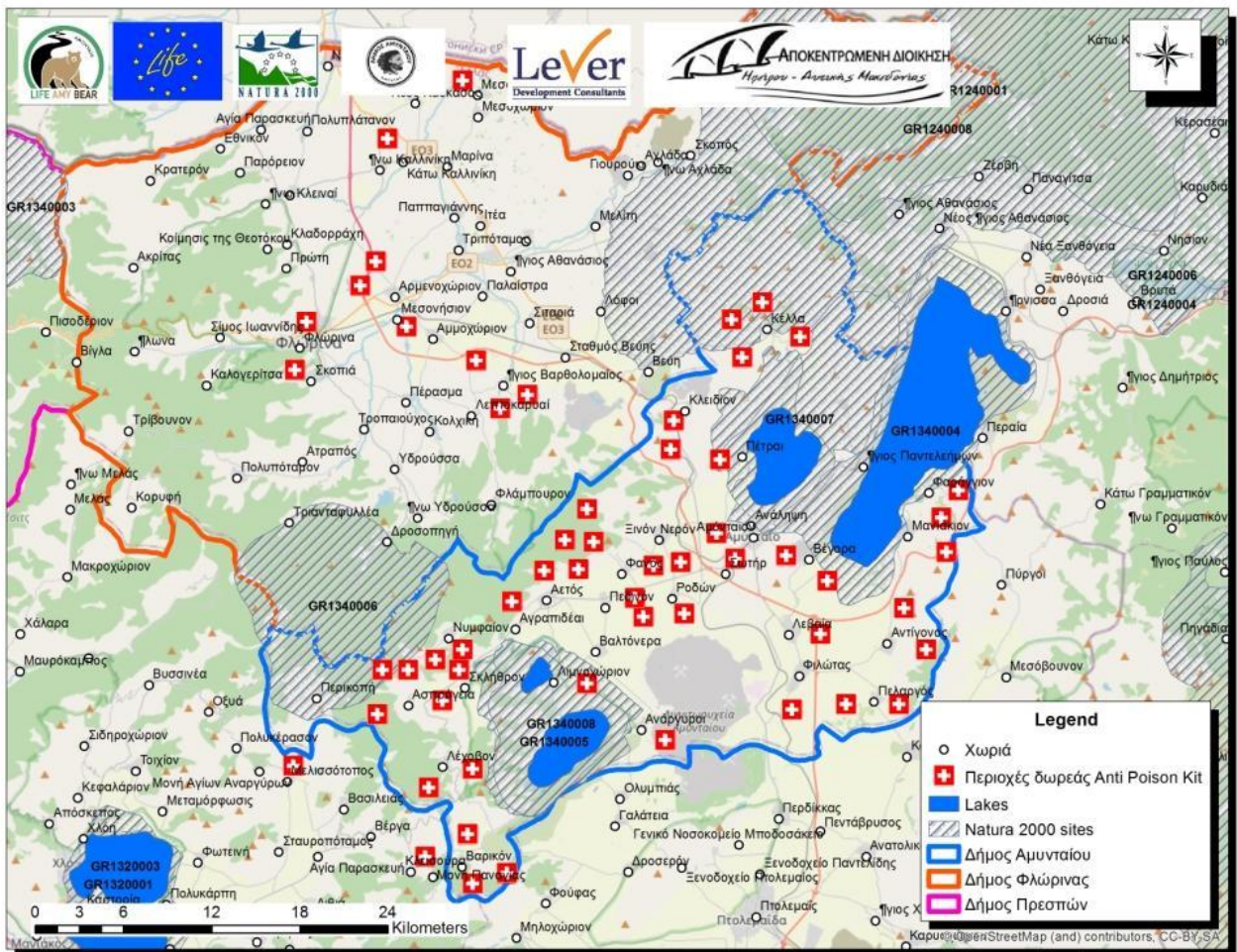
Κατά τη διάρκεια της προπαρασκευαστικής δράσης Α3 "Ταυτοποίηση - οριοθέτηση τομέων συγκρούσεων υψηλού κινδύνου μεταξύ ανθρώπων και αρκούδων" πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις και καταγράφηκε όπως έχει ήδη αναφερθεί ότι (65,4%) των ερωτηθέντων κτηνοτρόφων είχαν απώλειες ΣΦΚ λόγω δηλητηριασμένων δολωμάτων (Δήμος Αμυνταίου $n=360$ ΣΦΚ σε 10 έτη). Αξίζει να σημειωθεί ότι καταγράφηκε ότι οι κτηνοτρόφοι δεν ήταν εξοικειωμένοι με τις πρώτες βοήθειες σε περίπτωση δηλητηρίασης, ενώ όσο αφορά στα σκευάσματα και την δοσολογία η αντιμετώπιση στηρίζονταν σε εμπειρικές τεχνικές, υλικά και ποσότητες.

Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων το έργο πραγματοποίησε ενδεικτικά τις παρακάτω δράσεις:

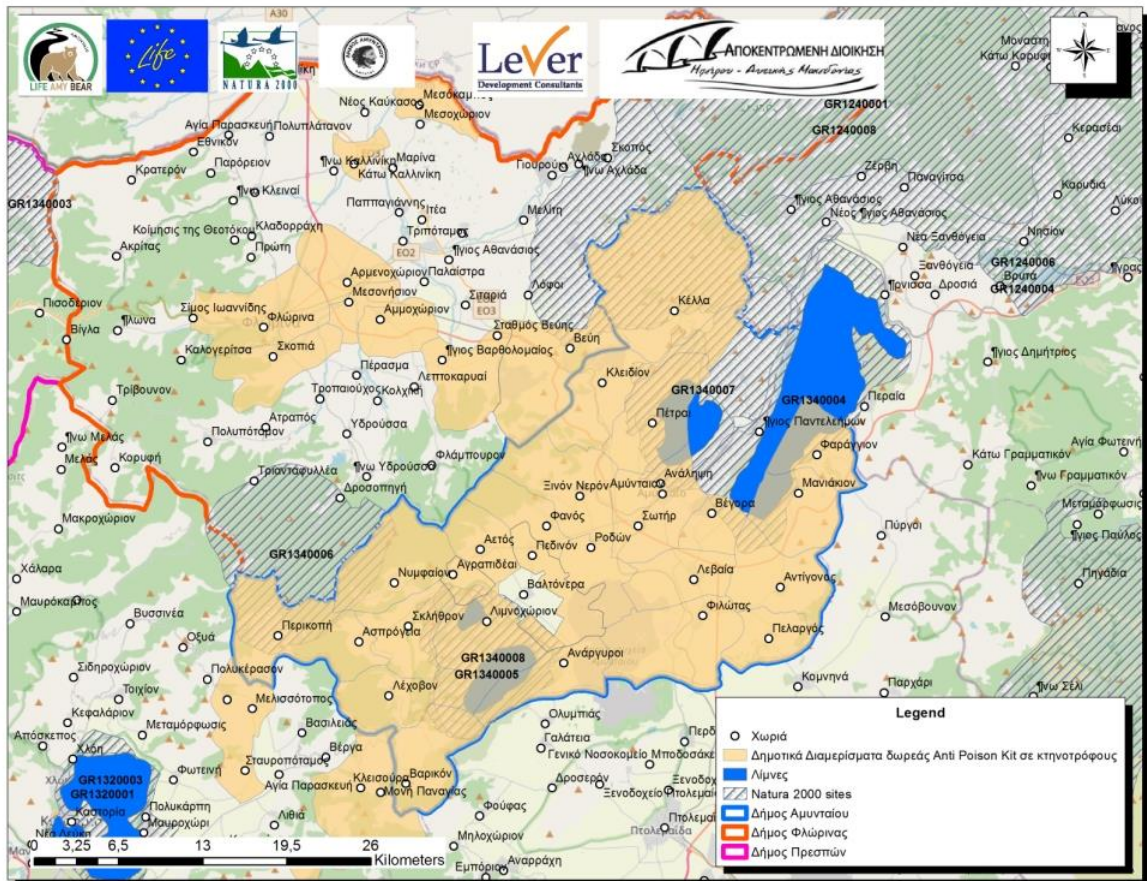
- Ταυτοποίηση - οριοθέτηση τομέων συγκρούσεων υψηλού κινδύνου μεταξύ ανθρώπων και αρκούδων
- Έρευνα αγοράς
- Βιβλιογραφική έρευνα
- Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την προμήθεια anti-poison kits
- Έκδοση φυλλαδίων πρώτων βοηθειών για κτηνοτρόφους
- Προμήθεια από το Δήμο Αμυνταίου 800 κιτ πρώτων βοηθειών αντιμετώπισης δηλητηριάσεων στο πεδίο με οδηγίες
- Ατομικές εκπαιδευτικές συναντήσεις με κτηνιάτρους και επίδειξη χρήσης κιτ σε κτηνοτρόφους στο χώρο εργασίας τους
- Μεγάλες εκπαιδευτικές συναντήσεις & παρουσιάσεις με κτηνιάτρους σε χωριά των κτηνοτρόφων & κυνηγών
- Συνεργασία με τους φορείς της περιοχής του έργου για την δωρεά και μοίρασμα των κιτ
- 24ωρη τηλεφωνική υποστήριξη από την κτηνιατρική ομάδα του έργου

10. Αποτελέσματα

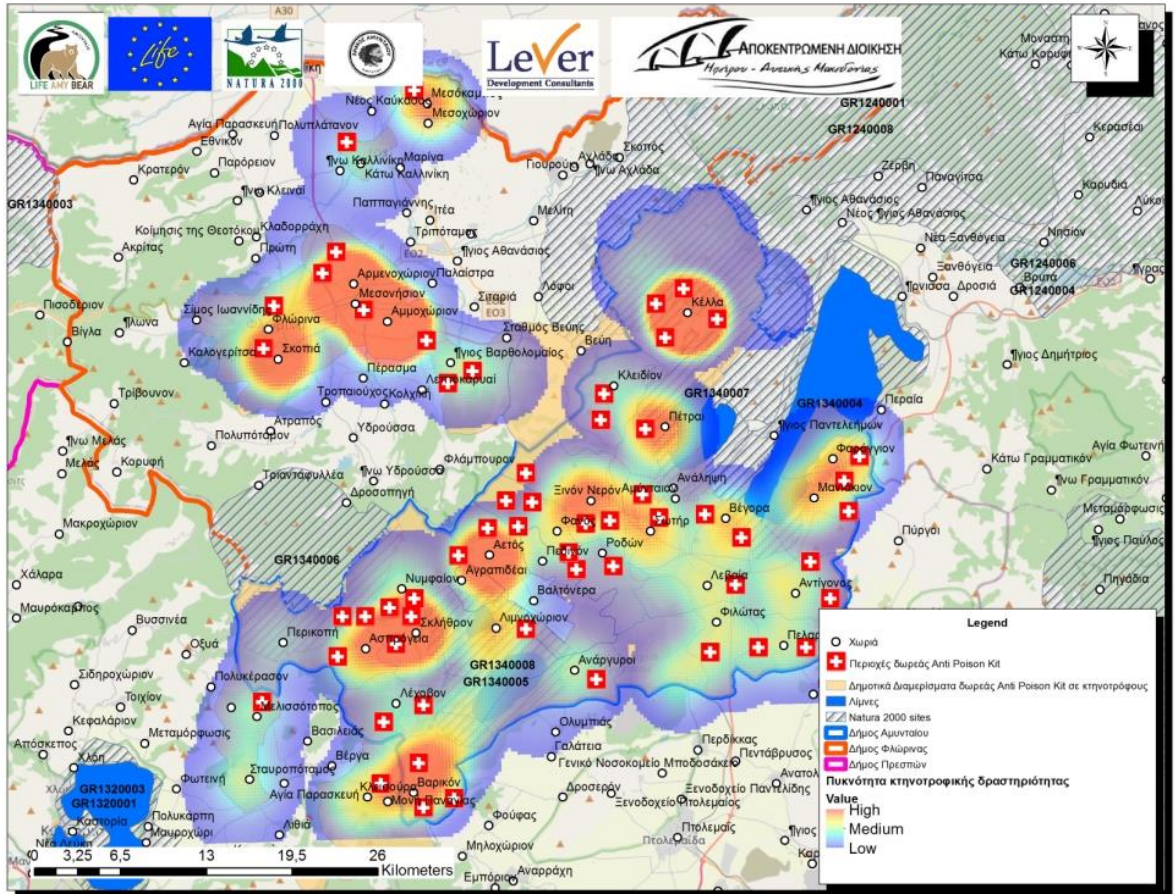
Συνολικά 680 AntiPoison Kit δωρίστηκαν σε κτηνοτρόφους και κυνηγούς σε 47 οικισμούς της ΠΕ Φλώρινας. Αξίζει να σημειωθεί ότι πραγματοποιήθηκαν όλες οι συναντήσεις στο σύνολο του Δήμου Φλώρινας και Αμυνταίου σε συνεργασία με την Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας & Θράκης, του κυνηγετικούς συλλόγους Αμυνταίου και Φλώρινας καθώς και με την Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή

Εικόνα 8: Χάρτης κατανομής των περιοχών δωρεάς των AntiPoison Kit

Εικόνα 9: Χάρτης ορίων Δημοτικών Διαμερισμάτων που πραγματοποιήθηκε δωρεά των AntiPoison Kit

Εικόνα 10: Χάρτης κατανομής των περιοχών δωρεάς των AntiPoison Kit σε σχέση με την πυκνότητα κτηνοτροφικής δραστηριότητας στους Δήμους Αμυνταίου και Φλώρινας

Εικόνα 11: Ποιμενικός ο απόλυτος και πολύτιμος συνεργάτης του κτηνοτρόφου

Πίνακας 1: Πίνακας οικισμών στην ΠΕ Φλώρινας -Δήμος Αμυνταίου και Φλώρινας που πραγματοποιήθηκε δωρεά των AntiPoison Kit

OBJECTID	CODE_OIK	NAME_OIK	LAT	LOX	H	NAME_NOM	NAME_GDIAM
1	63610101	Βαρικόν	40,53631533	21,50117139	770	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
2	56030401	Μελισσότοπος	40,57584672	21,39447295	747	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
3	63630101	Λέχοβον	40,5826819	21,4893451	882	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
4	63020301	Ανάργυροι	40,59983253	21,61086777	619	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
5	63080601	Πελαργός	40,61278642	21,75318031	591	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
6	63020401	Ασπρόγεια	40,61108547	21,46846494	872	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
7	63080101	Φιλώτας	40,62479567	21,70750176	567	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
8	63020801	Σκλήθρον	40,61927961	21,50288336	682	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
9	63020601	Λιμνοχώριον	40,62181131	21,55734199	599	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
10	63080201	Αντίγονος	40,6398343	21,76141342	565	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
11	63020501	Βαλτόνερα	40,63592462	21,58279806	600	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
12	63080401	Λεβαία	40,64384347	21,70104419	627	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
13	63640101	Νυμφαίον	40,64212723	21,49309671	1353	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
14	63020201	Αγραπιδέαι	40,64651926	21,53386163	667	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
15	63020701	Πεδινόν	40,65643956	21,58887784	620	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
16	63020101	Αετός	40,65970422	21,5528142	638	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

17	63030701	Ροδών	40,66057326	21,62981535	604	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
18	63030801	Φανός	40,6720245	21,59904395	658	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
19	63080301	Βέγορα	40,67873553	21,71356179	555	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
20	63080501	Μανιάκιον	40,68925506	21,77398392	547	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
21	63030101	Αμύνταιον	40,68883493	21,67957588	593	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
22	63030501	Ξινόν Νερόν	40,68774523	21,62194021	647	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
23	63080701	Φαράγγιον	40,70953353	21,7866825	551	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
24	63030601	Πέτραι	40,72610244	21,67248064	581	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
25	63030401	Κλειδίον	40,74730038	21,63767141	801	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
26	63060201	Άγιος Βαρθολομαίος	40,75911039	21,5264309	678	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
27	63050301	Βεύη	40,76542342	21,61516749	747	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
28	63010701	Σκοπιά	40,76111802	21,40897339	705	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
29	63010101	Φλώρινα	40,77639381	21,40214851	663	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
30	63030301	Κέλλα	40,78506127	21,68776105	991	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
31	63060301	Αμμοχώριον	40,78052173	21,48335845	639	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
32	63010501	Μεσσησίον	40,78968172	21,46154704	620	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
33	63050501	Λόφοι	40,79346617	21,58613648	731	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
34	63010301	Αρμενοχώριον	40,79999744	21,46037998	620	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
35	63050601	Μελίτη	40,83265837	21,58287271	673	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
36	63040101	Κάτω Κλειναί	40,84708586	21,39617855	620	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

						ΦΛΩΡΙΝΗΣ	
37	63051001	Σκοπός	40,86539927	21,64111594	783	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
38	63040701	Κάτω Καλλινίκη	40,86221185	21,46530747	600	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
39	63041201	Μεσοχώριον	40,8830002	21,51108013	611	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
40	63041101	Μεσόκαμπος	40,89309588	21,51072561	600	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
41	63050203	Γιουρούκι	40,85627316	21,60271734	719	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
42	63030102	Ανάληψη	40,69424496	21,67813655	582	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
43	63030103	Σωτήρ	40,67197286	21,66246794	598	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
44	63060202	Σταθμός Βεύης	40,77218544	21,5645796	659	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
45	63010102	Σίμος Ιωαννίδης	40,78131488	21,35322906	852	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
46	63020402	Περικοπή	40,61437533	21,41228269	1432	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
47	56030402	Μονή Αγίων Αναργύρων	40,58054625	21,37719146	996	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

11. Εκπαίδευση

Τέλος, πραγματοποιήθηκαν ατομικές και ομαδικές ειδικές συναντήσεις για την εκπαίδευση των κτηνοτρόφων πάνω στη χρήση του Antipoisson KIT

Εικόνα 12: Εκδήλωση στο Δημοτικό Διαμέρισμα Σκλήθρου -Δήμου Αμυνταίου για την εκπαίδευση των κτηνοτρόφων σε θέματα αντιμετώπισης δηλητηριάσεων για ΣΦΚ (Α. Τράγος).

Εικόνα 13: Εκδήλωση στο Δημοτικό Διαμέρισμα Πεδινού-Δήμου Αμυνταίου για την εκπαίδευση των κτηνοτρόφων σε θέματα αντιμετώπισης δηλητηριάσεων για ΣΦΚ (Α. Τράγος).

Εικόνα 14: Εκπαιδευτική συνάντηση στο ΔΣ του Αγροτικού Συνεταιρισμού Αιγοπροβατοτροφίας περιοχής Αμυνταίου για την επίδειξη του AntiPoison ΚΙΤ (Γ. Τσακνάκης).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Βασικές οδηγίες διάσωσης και πρώτων βοηθειών για ένα δηλητηριασμένο ζώο εργασίας

Γενικά:

Απώλεια ενός σκύλου εργασίας:

- Συναισθηματική φόρτιση του ιδιοκτήτη
- Απώλεια ενός συνεργάτη και συντρόφου στην εργασία
- Απώλεια ωρών για την εκπαίδευση του
- Απώλεια χρημάτων για την ανατροφή και την φροντίδα της υγείας του

Εικόνα 15: Μήτκα Αλέκα-Λέχοβο Αμυνταίου (Α. Γιαννακόπουλος)

Οι παρακάτω ενέργειες αποτελούν τις ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ που πρέπει να δοθούν ΑΜΕΣΑ στο ζώο σε συνθήκες πεδίου. Σε κάθε περίπτωση, είναι απαραίτητο να μεταφερθεί το συντομότερο δυνατό σε κτηνιατρείο ώστε να γίνει εκτίμηση της γενικής κατάστασης της υγείας του και να ολοκληρωθεί κατάλληλα η θεραπευτική προσπάθεια

ΠΩΣ ΘΑ ΚΑΤΑΛΑΒΩ ΤΗ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΗ ΑΠΟ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΟ

- Μεγάλη ποσότητα σάλιου (σιελόρροια) και δακρύων (δακρύρροια)
- Δυσκολία στην αναπνοή (δύσπνοια)
- Εμετοί, διάρροια
- Έλλειψη συντονισμού, σπασμοί, τρέμουλο

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΩ ΜΑΖΙ ΜΟΥ;

- **Εμετικό (Απομορφίνη, Filtalon)** αποβολή ποσότητας δηλητηρίου που βρίσκεται στο στομάχι και δεν έχει απορροφηθεί ακόμα
- **Ατροπίνη** (αντιχολινεργικές ιδιότητες- αντίδοτο για τα οργανοφωσφορικά)
- **Ενεργό άνθρακα** (καρβουνάκια, π.χ. Carbosylane) (απορρόφηση των τοξινών)
- **Βιταμίνη Κ** (Κονάκιο) (πήξη αίματος)
- Σύριγγες
- Γάζες

Ατροπίνη

Απομορφίνη-Fitalon

Ενεργός άνθρακας

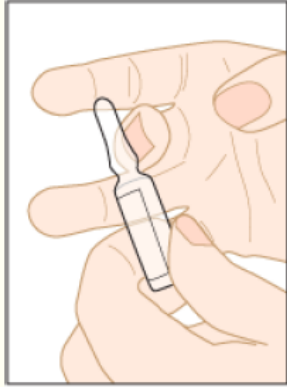

Βιταμίνη Κ-Κονάκιον

Αναλώσιμα Φάρμακα

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΩ;

- Πως θα ανοίξω την αμπούλα

Tapping moves fluid down neck

Gauze pad placed around neck of ampule

Neck snapped away from hands

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΩ;

- Πως θα κάνω υποδόρια ένεση

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΩ;

- Πως θα κάνω ενδομυϊκή ένεση

ΠΡΙΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ:

1. Έλεγχος αναπνευστικής και καρδιακής λειτουργίας
2. Έλεγχος συνείδησης
3. Επικοινωνία με τον κτηνίατρο
4. Οδηγίες χορήγησης φαρμάκων

ΠΩΣ ΘΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΩ ΤΗ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΗ ΑΠΟ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΟ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ;

Βήμα 1

Filtalon

Μισή αμπούλα για κάθε 10 kg σωματικού βάρους κάτω από το δέρμα (υποδόρια)

Εάν ο σκύλος διατηρεί τη συνείδησή του τότε προσπαθούμε να του προκαλέσουμε εμετό μέσα σε 2 ώρες από τη στιγμή κατάποσης του φυτοφαρμάκου

Βήμα 2

Ατροπίνη

Μισή αμπούλα για κάθε 10 kg σωματικού βάρους ενδομυϊκά (στο μπούτι)

Αφού κάνει εμετό και μέχρι να σταματήσει η σιελόρροια

Βήμα 3

Ενεργός άνθρακας (καρβουνάκι)

2 διπλά χάπια (2 μπλε και 2 κόκκινα) για κάθε 10kg σωματικού βάρους από το στόμα

Σε σκύλο που έχει σταματήσει να κάνει εμετό

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΩ;

1. Δεν κάνουμε καμία προσπάθεια να προκαλέσουμε εμετό

- Με άλλους τρόπους (ξίδι, γάλα κλπ)
- Αν δεν είναι γνωστή η στιγμή που ο σκύλος κατανάλωσε το ποντικοφάρμακο/φυτοφάρμακο
- Δεν διατηρεί τη συνείδησή του (λήθαργος ή κώμα)
- Κατάποση όξινης/καυστικής ουσίας/ουσίας με βάση το πετρέλαιο
- Κατάποση φόλας με αιχμηρά αντικείμενα

Μπορεί να προκαλέσουμε μεγαλύτερο πρόβλημα και να οδηγήσουμε σε θάνατο το ζώο κατά την επαναφορά του ποντικοφάρμακου/φυτοφάρμακου και του στομαχικού περιεχομένου στον οισοφάγο του

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΩ;

2. Πρόκληση εμέτου με άλλες ουσίες

- Επιτραπέζιο αλάτι και μουστάρδα → μη αξιόπιστες ουσίες
- Σιρόπι ιπεκακουάνας → ασυμβατότητα με ενεργό άνθρακα, καθυστερημένη δράση σε σχέση με τον ενεργό άνθρακα, ερεθισμός στομάχου

3. Η θεραπεία με τη Βιταμίνη Κ1 ολοκληρώνεται μετά από 1-2 εβδομάδες ανάλογα με την κατάσταση του σκύλου. Επομένως προσκομίζουμε άμεσα τον σκύλο στον κτηνίατρο για να εκτιμήσει την κατάσταση υγείας του και να μας δώσει οδηγίες για την ολοκλήρωση της θεραπείας.

4. Δεν χορηγούμε ατροπίνη αν οι σφυγμοί του σκύλου είναι πολύ υψηλοί

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΩ;

5. Προσκομίζουμε το ταχύτερο δυνατό τον σκύλο στο πλησιέστερο κτηνιατρείο για τον έλεγχο και τη σταθεροποίηση της γενικής του κατάστασης

- Ενδοφλέβια χορήγηση υγρών/αίματος
- Έλεγχος νευρικού συστήματος
- Έλεγχος καρδιαγγειακού συστήματος
- Έλεγχος νεφρικής λειτουργίας
- Ρύθμιση θερμοκρασίας

6. Για την παροχή πρώτων βοηθειών σε ζωντανά ζώα πρέπει πρωτίστως να εκτιμάται η κατάσταση τους αναφορικά με την πιθανή παρουσία συμπτωμάτων **ΛΥΣΣΑΣ** οπότε και θα πρέπει να ειδοποιηθούν οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Εικόνα 16: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoison ΚΙΤ στον κτηνοτρόφο και μέλος του ΔΣ του Αγροτικού Συνεταιρισμού Αιγοπροβατοτροφίας περιοχής Αμυνταίου & Πρόεδρο του τοπικού διαμερίσματος Βεγόρας κ. Αθανασιάδη Λάζαρο

Εικόνα 17: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antirpison ΚΙΤ στον φύλακα του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών Βασίλη Παπαδόπουλου

Εικόνα 18: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoisin KIT σε κτηνοτρόφους της Κέλλης, Αμυνταίου και Λιμνοχωρίου

Εικόνα 19: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoison ΚΙΤ στον κτηνοτρόφο Νητσιόπουλο Βασίλειο & Χατζή Σίμο (Βεύη & Βαρικό Αμυνταίου)

Εικόνα 20: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoison KIT στον κτηνοτρόφο Βασίλη Γεωργίου Πελαργός-Αμυνταίου.

Εικόνα 21: Δωρεά και επίδειξη χρήσης Antipoison KIT στον κτηνοτρόφο Κοτσαρίδη Βενιζέλο Μανιάκι-Αμυνταίου.

Ευχαριστίες

Πολλοί άνθρωποι βοήθησαν για την ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας καθένας με τον τρόπο του. Ιδιαίτερες ευχαριστίες προς το προσωπικό του Δήμου Αμυνταίου (κ. Κιάνα Στέργιο και την κα Αλληλόμη Αναστασία). Ιδιαίτερες ευχαριστίες στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας και τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Αιγοπροβατοτροφίας περιοχής Αμυνταίου (Τα μέλη του ΔΣ, τον Πρόεδρο κ. Τιμόθεο Ιωαννίδη, Γιώργο Βασιλείου, Ματενίδη Χαράλαμπο και Λάζαρο Αθανασιάδη και την Γραμματέα κα Μαρία Στυλιάδου).

Επίσης προς τους κατοίκους και κτηνοτρόφους των χωριών του Ν. Φλώρινας και ιδιαίτερα του Σκλήθρου (Τσάφκοπουλος Κ., Σούρλης Ν, Μαναβής Π. Λαμπρόπουλος Β., Καραλιάτος Α), του Λεχόβου (Μουστάκας Γ., Μήτκα Α. Καραλιάτου Γιώργου & Κώστα) Πεδινού (Αλοβοσέλη Σπύρο), Βεγόρας (Ηλιάδη Χ.) και του Ξινού Νερού. Ευχαριστούμε επίσης την περιβαλλοντική οργάνωση Καλλιστώ (Γ. Μερτζάνη, Σπύρο Ψαρούδα, Γιώργο Ηλιόπουλο, Ειρήνη Χατζημιχαήλ, Μαρία Ψαραλέξη, Μαρία Πετρίδου, Γλυκερία Κουτσοδόντη, Γεώργιο Λαζάρου, Γιάννη Τσακνάκη, Γεώργιο Θεοδωρίδη, Αθάνασιο Τράγο, Έφη Γελαστοπούλου κ Παύλο Τσιρίκα) για τα μέσα, τη σημαντική υποστήριξη και στοιχεία που διέθεσε για την υλοποίηση του έργου.